

ارزیابی تحولات محیط پیرامونی و بین‌المللی ج.ا.ایران در سال ۱۳۹۷ و چشم‌انداز پیش‌رو

گردآورنده و تألیف:

دکتر علی علیزاده

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

مرکز انتشارات راهبردی

تهران - بهار ۱۳۹۸

سرشناسه	علیزاده، علی، ۱۳۴۸-
عنوان و نام پدیدآور	ارزیابی تحولات محیط پیرامونی و بین‌المللی ج. ا. ایران در سال ۱۳۹۷ و چشم‌انداز پیش رو/ نویسنده علی علیزاده.
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، مرکز انتشارات راهبردی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۱۹۴ ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۶۸۸۵-۱۰-۲
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	ایران -- سیاست و حکومت -- قرن ۱۴
موضوع	Iran -- Politics and government -- 20th century
موضوع	اتحادیه اروپا -- روابط خارجی -- ایران
موضوع	European Union-- Foreign relations-- Iran
موضوع	سیاست جهانی -- قرن ۲۱ م.
موضوع	World politics -- 21st century
موضوع	ایران -- سیاست و حکومت -- آینده‌نگری
موضوع	Iran -- Politics and government -- Forecasting
موضوع	ایران -- روابط خارجی -- کشورهای عربی
موضوع	Iran -- Foreign relations -- Arab countries
شناسه افزوده	دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، مرکز انتشارات راهبردی
رده‌بندی کنگره	DS۱۳۹۷
رده‌بندی دیویی	۳۵۰
شماره کتابشناسی ملی	۵۷۹۹ ۱۱

ارزیابی تحولات محیط پیرامونی و بین‌المللی ج.ا.ایران در سال ۱۳۹۷ چشم‌انداز پیش‌رو

گردآوری و تألیف: دکتر علی علیزاده

ویراستار علمی: فتح‌اله کلاتری

ویراستار ادبی: رضا فضلی، رضا خدایی

ناظر ویراستار: مرتضی چشمه‌نور

صفحه‌آرا: رضا فضلی

طراح جلد: زهرا مهدوی

نوبت چاپ: اول - بهار ۱۳۹۸

ناشر: انتشارات دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۶۰۰۰ ریال

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب محفوظ است.

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

مرکز انتشارات راهبردی

نشانی انتشارات: تهران، ضلع شمالی بزرگراه شهید بابایی، بعد از اتوبان هنگام،

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی

نشانی اینترنتی: www.sndu.ac.ir

تلفن: ۲۲۹۷۰۳۴۳

فهرست مطالب

۱۳	چکیده
۱۵	پیشگفتار
۲۱	فصل اول: ارزیابی تحولات کشورهای حوزه خلیج فارس و چشم انداز پیش رو
۲۲	مقدمه
۲۳	ارزیابی تحولات حوزه خلیج فارس
۲۴	تغییر راهبرد آمریکا در خلیج فارس در دوران ترامپ
۲۴	شاخصه های محوریت یافتن عربستان
۲۶	تبدیل شدن جمهوری اسلامی ایران به فوریت نخست سیاست خارجی آمریکا
۳۲	ائتلاف و اتحادی نوظهور
۳۳	خلیج فارس؛ چشم انداز پس از
۳۴	پیشنهادهای سیاست گاران
۳۵	عمان
۳۸	یمن
۴۰	بحرین
۴۶	قطر
۵۱	عربستان سعودی
۶۱	نتیجه گیری
۶۳	فصل دوم: تحولات پیرامون عراق و محور مقاومت و چشم انداز پیش رو
۶۵	مقدمه
۶۷	تبعات انتخابات عراق بر ج.ا.ایران و محور مقاومت
۷۰	ابعاد و پیامدهای تشکیل ارتش عربی در سوریه
۷۱	تحلیل شرایط عراق در دوره بعد از انتخابات پارلمانی
۷۲	مرجعیت عراق فرصت ها و تهدیدات
۷۳	تغییر نظام سیاسی ترکیه و تأثیر آن بر محور مقاومت
۷۵	احصاء ظرفیت های ناشناخته محور مقاومت در عرصه های سیاسی، نظامی، امنیتی، اقتصادی
۷۷	بررسی روند تحولات سوریه، چگونگی آینده حضور ج.ا.ایران در این کشور و چالش های پیش رو
۸۱	بررسی آخرین تحولات سوریه و سناریوهای پیش رو
۸۳	ریشه ها و اهداف ناآرامی ها و خشونت ها در جنوب عراق
۸۴	آسیب شناسی ائتلاف روسیه و ج.ا.ایران در خلال بحران سوریه

۸۶	راهبرد رژیم صهیونیستی در مقابله با حشدالشعبی عراق و احتمال اقدامات علیه آن
۸۷	مؤلفه‌های تأثیرگذار بر ساختار قدرت در حاکمیت جدید عراق و ظرفیت‌های ج.ا.ایران در تأثیرگذاری آن
۹۱	ظرفیت‌های ج.ا.ایران در عراق
۹۳	نتیجه‌گیری
۹۹	فصل سوم: ارزیابی تحولات فلسطین و رژیم صهیونیستی و چشم‌انداز پیش‌رو
۱۰۰	مقدمه
۱۰۱	انتخابات پارلمانی رژیم صهیونیستی ۲۰۱۹
۱۰۴	چالش‌های فرهنگ سیاسی جامعه صهیونیستی در سال ۹۷
۱۰۹	نتیجه‌گیری
۱۱۰	تحولات کیفی در قدرت بازدارندگی حزب الله لبنان
۱۱۳	تحلیل الگوی رفتار نظامی رژیم صهیونیستی در سوریه
۱۱۶	تاکتیک‌ها و شیوه‌های عملیات رژیم در حمله به مواضع محور مقاومت در سوریه
۱۲۱	نقش تهدید بیرونی در فرایند زوال رژیم صهیونیستی
۱۲۳	معامله قرن؛ طرح یا ابرطرح و راهکارهای مقابله
۱۲۹	امنیت رژیم صهیونیستی در پرتو استراتژی منطقه‌ای - دید آمریکا
۱۳۲	دلایل و پیامدهای عادی‌سازی روابط کشورها با رژیم صهیونیستی
۱۳۶	نتیجه‌گیری
۱۳۷	فصل چهارم: ارزیابی تحولات جنوب آسیا و شبه‌قاره و چشم‌انداز پیش‌رو
۱۳۸	مقدمه
۱۳۹	کشورهای حوزه سارک
۱۴۰	ارزیابی راهبردی بنگلادش
۱۴۱	ارزیابی راهبردی سریلانکا
۱۴۱	ارزیابی راهبردی مالدیو
۱۴۲	ارزیابی راهبردی کشورهای تأثیرگذار در منطقه جغرافیایی جنوب آسیا
۱۴۶	تحولات راهبردی سال آینده
۱۴۸	نتیجه‌گیری
۱۴۹	فصل پنجم: برآورد راهبردی روسیه و چشم‌انداز آن
۱۴۹	برآورد راهبردی روسیه و چشم‌انداز آن
۱۵۰	تحولات عمده روسیه
۱۵۱	محورهای کنشگری روسیه
۱۵۴	روسیه و قدرت نرم

بحران‌های خارج نزدیک.....	۱۵۴
روسیه در مسیر یک قدرت جهانی؟.....	۱۵۷
ترتیبات راهبردی با ایالات متحده.....	۱۵۸
رابطه با ایالات متحده و بریتانیا.....	۱۵۸
چشم‌انداز پیش‌رو.....	۱۵۹
فصل ششم: برآورد راهبردی چین و چشم‌انداز آن.....	۱۶۱
مقدمه.....	۱۶۲
بن‌بست در مذاکرات تجاری آمریکا و چین.....	۱۶۵
افزایش تنش بین آمریکا و چین؛ لغو سفر ماتیس.....	۱۶۷
نتیجه‌گیری.....	۱۷۳
فصل هفتم: ارزیابی تحولات اتحادیه اروپا و چشم‌انداز پیش‌رو.....	۱۷۵
مقدمه.....	۱۷۶
تحولات یک سال گذشته در حوزه دفاع و امنیت اروپا.....	۱۷۷
تحولات پیش روی اتحادیه در زمینه سیاست خارجی و دفاعی.....	۱۷۸
ارزیابی تحولات سال گذشته و تحولات پیش روی اتحادیه اروپا در حوزه اقتصادی.....	۱۸۰
ظرفیت‌های همکاری ایران با کشورهای اروپا در اتحاد اقتصادی.....	۱۸۲
نتیجه‌گیری.....	۱۸۳
فصل هشتم: ارزیابی تحولات ایالات متحده و چشم‌انداز آن.....	۱۸۵
مقدمه.....	۱۸۶
جنگ یمن.....	۱۸۷
برگزیت.....	۱۸۷
نوسازی نهادهای دموکراتیک.....	۱۸۸
تغییرات اقلیمی (آب‌وهوا).....	۱۸۸
تحقیقات مولر.....	۱۸۸
ناآرامی در کاخ سفید.....	۱۸۹
صلح در سوریه.....	۱۸۹
نوسازی دیپلماسی آمریکا.....	۱۸۹
عدم داشتن استراتژی منسجم.....	۱۹۰
بهبود روابط با روسیه.....	۱۹۰
نتیجه‌گیری.....	۱۹۴

چکیده

نوسان در سیاست جهان به خصوص در سال ۱۳۹۷ به حدی بوده که زمینه را برای ارائه چشم‌انداز دقیق از ۱۳۹۸ دشوار ساخته؛ این موضوع به خصوص در مورد غرب آسیا نیز بارزتر بوده است. تصمیم‌های خارج از قاعده دونالد ترامپ در رابطه با کشورهای جهان - خروج از برجام، افزایش تنش با قدرت‌های جهانی، دو دور مذاکره بی‌سرانجام با رهبر کره شمالی، بی‌توجهی به معاهدات بین‌المللی و افزایش اختلاف‌ها میان احزاب رقیب ایالات متحده - به همراه به قدرت رسیدن احزاب دست راستی در اتحادیه اروپا و نگرانی اروپائیان نسبت به مهاجران، تروریسم و پناهندگان در عرصه جهانی و درگیر شدن عربستان در بحران‌های منطقه‌ای، کشتار مردم یمن، تثبیت موقعیت اسد در سوریه و گسترش تنش‌ها میان پاکستان و هند از جمله مهم‌ترین تحولات جهانی در سال گذشته بود؛ سالی که بیانگر این امر است که سال ۹۷ در شرایطی گذشت که تحولات جهانی روندهای نابسامان و رو به گسترشی داشته است. وقوع چنین رویدادهای و وقایعی بر نگرانی‌ها در عرصه‌های اقتصادی، سیاسی و امنیتی افزوده است. بی‌ثباتی‌ها و عدم قطعیت حاکم بر تحولات جهانی و شدت، جهت، میزان نزدیکی منطقه‌ای، جهان و ایران و نوع و کیفیت کنشگران منطقه‌ای و جهانی عرصه‌های اقتصادی، سیاسی، امنیتی و ژئوپلیتیکی جمهوری اسلامی ایران را در سطوح داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی تحت تأثیر قرار داده است.

در همین راستا گروه محیط پیرامونی و بین‌المللی پژوهش‌ها در سیاست ملی برحسب وظیفه ذاتی خود با مدنظر قرار دادن تحولات جهانی اقدام به برگزاری دوره‌های تخصصی با حضور کارشناسان خبره و برجسته دانشگاهی و مراکز اجرایی در زمینه‌های مختلف کرده است و تحولات رخ داده را مورد ارزیابی و واکاوی قرار داده است و چشم‌انداز این حوادث در سال پیش‌رو بیان گردیده است. در همین زمینه برآیند نظرات کارشناسان و نخبگان و نشست‌های برگزار شده در قالب متن مذکور ارائه می‌گردد.